

Básník Ticho
Obchodník s nocí

protimluvo

N A D A C E

Vznik knihy podpořila Nadace Český literární fond

© Básník Ticho, 2017

Photography © Lucia Kuklišová

© Protimluv, 2017

ISBN 978-80-87485-51-4 (e-kniha)

Básník Ticho
Obchodník s nocí

*děkuji bosenskému spisovateli Adinu Ljucovi za to,
že knihu zařadil do své bibliografie českých prací,
které se týkají Bosny a Hercegoviny. Je jisté, že nabízí
český a nadto básnický pohled, je ale nasnadě, že
tomuto pohledu může, kromě autorova přesvědčení,
důvěřovat i čtenář*

*děkuji své ženě Andree za to, že tomuto dílu
obětovala snad i víc než já sám*

Motto:

Lásko, jen mému tichu naslouchej

SATORI

SATORI

Na mostě stál kluk a na nikoho nečekal. To se tak často nestává. Něco ho čekalo.

Na samém konci opravdového druhého tisíciletí, jarního dne 1988 byla Viktorovi Drozdovi z určení potočních vod odhalena část budoucnosti planety Země jako kdysi kněžně Libuši.

Potok nelhal. Měl splávek, měl spád. Za deště rád kalil a pařil za horečnatých večerů a přízračných rán, až se z něj kouřilo. Proplétal se krajem ideálních scénářů a příšeříku s trpytem a lehkostí sektu k jedinému cíli. Splávek měl proti proudu z pravého nuselského marsyasu: pochopitelnou přírodní bránou líp nesl šum a svist potomní pěnu až k mostu; z něj se do ní vpíjely zelenohnědé, metafyzickosametové oči. Neopakovatelně dospělé průzračností prozření a výškou poznání.

Splav šuměl jako čas a hučel jak život, Viktor si díky němu uvědomil velkorysou část vlastní budoucnosti a část budoucnosti světového světa.

Mohl tak v tie-breaku lehce uhodnout, kdo nebude vrah.

Spatřil neměnnou a neúplatnou budoucnost na hladině mezi obrazy plujících mračen – on si uvědomil mezi břehy ji a ona jeho. Viděl zasvěceným srdcem, které okamžitě zahořelo. Vnitřní zrak se otevřel a překvapeně zamrkal v uvolňujícím pocitu životní jistoty, stejnému, když doktor za plentou potvrdí zdravý plod nebo negativní test.

Budoucnost neexistuje, známe z ní jen vzpomínky, je to ale nekonečná dimenze času. Neskončí nikdy a ničím, přítomnost ji nezkrátí, a tak není ohraničena dnešními možnostmi.

Velký manažer budoucnosti světa solidně a spolehlivě rozlil do krajiny bianco myšlený proud vína. Hrdý proud, který se mezi břehy dral a dral přes obnažený jílec nahatýho světa – přes načatý hráze – kde v biokině pod otrhaným plátnem – plakala nad životem plakátová Květa – přes zkoupaný stíny – v průtočně splývajícím žánru potokomatografu vlny pohyblivý tíhy – přes proutěný orloj a průplav kalabastu měsíčních síní – přes zkušený minutový mlýny bezděčných siluet – a bylo to přesně to, co Drozd chtěl – a čekal od života!

Potok preissoovsky šeptal přes kameny s naléhavostí Tmonoci: Zhasnešš a odpluješš, školu opustíšš, možná i vyšumíšš, oběť nejvyšší odnesešš – jak Palach sss – už to jméno pálí...

Potok, který mu byl prorokem – vlna, která mu byla věštbou.

Mýtus, napětí spirálního dialogu – víry se stáčeji do spirál. Jo, potok, ten to žene, ten to hnal. Upřímně řečeno: šplouch, šplouch! Bylo jasné, že ho po prázdninách vyšplouchnou. Zjistil to z vůně vody a v celkem celistvé chvíli mraky nezdobitelných, ale nezpochybnitelných tvarů rozdělily krajinu a duši na ostrém souvidí, spektrální tvárné hranici, na jejíž mez dopadá z jedné strany světlo, z druhé stín, a obecná stínologie ji hrdě popisuje jako souvidí, neboť není blíže známo, zda ohebný lem je hranicí světla nebo stínu.

Vystínovaná krajina prokazatelně jevila oslňující žár a zřetelné zátmi, témně odsluní. Kus mostu zářil v dopadajícím světle, zatímco druhý už byl pod mrakem, ale tam, kde se doslova bělal, se načerno a příčně rýsovaly příčinné příčle, a hned zas bylo úplně zataženo: pravda potočního vína se nocným tichopramenem vlila z čířku vod do drozdího srdce:

Budeš smysl mít... pokud tě zbabělost nezaplaví, podle podemele podle... když se vydášš od listu k listu k deltě,

stočí se proudy a zemi čeká velká vlna a osvobození velké, šechny ryby leklé. Snad se pak setkášš, splynešš, když nebudešš chtít, když nebudešš...

Tak nějak to plavil proutný potok v nezfalšovatelných nonverbálních vlnkách – nebo to tak aspoň vnímal – slunce v hladině vystříbřilo a vyprahlo oči a rty, mihotavou tvář světa. Místy ledový, mluvil s ním tokem vědomí na vlně vnímání, a on bez zaváhání pochopil, co mu vylovil z paměti, neboť i každý kámen je služebník boží.

Slyšel stříbrný vítr v stříbrných vlnách. Ne nadarmo se říká, že nejlepší část naší paměti tkví mimo nás: vzpomínky na budoucnost se zrcadlily v psím oku hladiny a vlnily se rytmem krajiny v předobrazech slov. Nešahejme na to, podlomily by se nám pod hladinou prsty.

Jsou chvíle, co by se neměly řešit – divine je a není to, co je a není k divení. Drozd instinktivně vytušil, že si v budoucnosti sáhne až na dno, ale že nikdy nezůstane úplně pod vodou. To bylo jeho satori. To bych docela bral – myslel si a dostal chuť na jablko. Mimoděk se zachvěl jak kocour a oklepal jak pes – vybavilo se mu, co ho čeká:

VZPOMÍNKY NA BUDOUCNOST

Bude konec prázdnin, a tak budoucnost ani nebude mít zpoždění.

Ran, které z něj servou hamletovský, potměšilovský svetr, bude víc než psích trnů, pivních střepů, podplacených advokátů, nepřijatých hovorů. Tolik, že si ani nestihne uvědomit, že budoucnost připlouvá v své grandiózní velikosti XXL, ve velikosti napendrek, aby naplnila jeho život mandátem drozdího peří až do smrti. Ví se, vo co de.

Všechny indicie nasvědčují, že se potok nemýlil.

Drozd plandavě přistane u zdi v místnůstce poněkud kosí, rozhodně to nevypadá na skvělej shake. V komorní komoře záchyťový díry, kam se nevejde plechová skříňka, nos na portrétu panovníka, cedule: Pendreký odkládejte v šatně, ani bezmocná jeřabina. Za stolem právě tak velkým, aby zvencnul všechna razítka, nadpendrek mistr Bacan. Soudruh podpendrek mistr, mj. to nebude režisér filmu The Wall, bude stát od Viktora akorát tak na ránu pendrekem a pohledem s ním bude tapetovat zeď.

Nadpendrek mistr, výkrmný ve veřejné bezpečnosti uniformě kůl – řve zvůli vůl – na jatkách kat – a jak sekaj, jat, se kaj – v taktech aktu jatek – jetej jakostní kostní řev – co zebe stíhovatkou po ner-rvech – řev, co rve a rezonuje – blížící se soudnej den! – Vidí se na chatě shovívavě buzerovat souse- dy; typ nadutýho chlapa, co je fakt jedlej, montuje se lautr do všeho kurvajš element, všude radí, všeco ví, nářadí vám vyrve z ruky, a když všechno zkurví, zafuní a jde buzerovat jinam, protože knedlíky padají z nebe jen připraveným.

Až se rozletí dveře a zmizí tak Drozdovi za křídlem – jedním pantem ze zorného pole čeledín za sajtnou – bleskne zou-

falá naděje. Zásah prozřetelosti se ale nekoná a do místnosti bez oken nevtrhnou chmeloví revolucionáři, aby ho vysvobodili z jámy lvové. Dostane ránu pěstí, která ho srazí na mizerně vymalovanou, suchozelenou zeď, z níž se odlupuje mapa Sovětské socialistické republiky, bezbarvá jak strychnin, s neodolatelnou černou skvrnkou po mouše tam, kde má být podle zbytnělých kartografických představ veliká Moskva.

Jen to tak vrzne. Dva starší kluci, co vtrhnou dovnitř oblečený hůř než vexláci, budou rvát ještě víc než s. Bacan. Jeden už náležitě pěknou lysinu, druhého otěžitě zdobí kobylí xicht.

Zase ti dva kreténi! pomyslí si nadpendrekministr a dotčene se chytne za hlasivky.

„Co je to za hajzla?!“ zařvou nebo zařvali státotvorně ti dva.

„Nějakej Drozd – prej je tady na chmelu!“

Zřetelně čerstvá účtenka, pak peří pero bude slyšet jen tlukot srdce, větný úhel a paragraf. Podpendrekministr, co zbyde na straně pod věšákem, kam ho dopresují po stranicu otevřené dveře nějaké fráze, zamává úplně pěšky peškem do taktu.

„Tak na chmelu!“

Světlo zezelená, mládí zhořkne, Drozda chytnou pod krkem: „Tak to si ptáčka vemem rovnou k nám do Bartolomějský!“ Vytáhnou ho do kratičkový funkcionalistický chodby, černý jak zamrzlý monitor: „Už ti dneska pocuchali křídýlka?!“ zakřičí západle s. Kobylí Xicht, vadnej ve svejch tuzexovejch plísňákách. „Už ti dneska vyprávěli o sexu a smrti?!“ přidá se zdvořile s. Lysá Hlava – často a nezřídka nebývá hezké, když lidská hlava připomene krásnou hlavu koně, toť paradox kobylího xichtu.

Srazí ho na zem v malé černé předsínce, kde to smrdí krchovem, tma, že neuvidíš, jestli ještě někdy může žlutá

plout uprostřed moře, světlo mezi vlnami vystříbření se mezi kraje.

„Cos to hlásil na Karlově mostě, ty zobáku? My ti dáme komunismus do prdele!“ Zablouhanci řvou, že ani nestačí myslet – tím se dokonale zvěční, až budou posunutě kopat V. D. celej život do beder, aby mu administrativním omylem stříklo z nakopnutý ledviny s naturalistickou naléhavostí do torza rozkroku kalhot. Oči plný bot, do rána se v chcánkách objeví krvavá pěna a bude jasný, že žádnéj advokát na ní nezbohatne.

Až zakřičí: „Vstaň!“ a v šoku se sebere ze sedlé mazaninové podlahy, uleví se mu zdráhavě a nesmrtelně, že se pod ním neurodila kalužka. Protože nepochopí, kde je, další šok nastane, až se otevřou dveře do vestibulu metra Národní třída.

Seběhne se to krátce, potrvá to nekonečně: celý život, celou věčnost. Několik jindy vzácných věčných minut znamená z hlediska věčnosti významově dlouho – v zlomku vteřiny lze zabít lidí i mnohem víc. Proto se během časoběžné diference svět venku změní od základů, od jádra. Denní světlo si zmizí, asi na západ. Do tmy se ponoří lákavé proluky – snad v nich archeologové najdou v základech půjčoven mobilních empatizátorů vyražený drozdí dech. Sporé osvětlení rozvrčí zrezlý electroswing přeražený pepřovky. V něm se prameny promění v deltanie, nepoteče z nich voda, ale dochorál. Nerozčeříš vzduch, ale nirtru.

Ztiší se vítr, který nebude vítrem? Výměna světla proběhne okamžitě! Proměnu zaregistruje holistická kancelář. Tak se pohnutý svět promění, až se jeho život navždy změní mezi kopancema estetických estéhnátů. V neděli jednadvacátýho srpna. Žádné příště už nebude mít šanci, jakby život byl jen optický klam.

Ve vestibulu, který se chvěje, protože v něm následkem ztebetřesení o síle 7,7 Jungovy škály dojde k plastickému

planetotřesení, budou přešlapovat chmelaři. Viditelně zestárnou, oči jim zčernají jak ořechy. Třetáci. Hvězdy patra a beton-metalové skupiny Lopata rock ve složení kytara, lopata, gumový zvon hovnocuc a kýbl naruby. Plus jižní kámoši z jižní spojky, který V. D. proklejou, až si fofrem vzpomenu na vlastoruční fotry. Už předem bude jasný, že nikdo z nich to v životě nevyhraje.

„Viky,“ statečně zahlásí Majkl s podzimními očima zabukovanými už od rána, ale uniformovaný vestibul se rozhodne prakticky ukázat vliv metra na kázeň a morálku. Národní třídou ustupuje torzo prokletého průvodu s poslední československou vlajkou, červená, modrá, bílá: V1kt6r4 Dr6zd4 povedou slavnostním tichem v žánrovém žárnu osamělé lucerny do Bartolomějský ulice. Už je pozdě, už si to přecháp, tak osvítí situaci národní lucerna, kolem níž bude bioradioaktivní sršeň pronásledovat paličkovanou můru.

Jiráskova rozbolí oči, ale pod lucernou znamenající věčnost se na prchavém drozdím stínu objeví blakantní silueta blackfritových křídel. Nad scenerií ševelí v prokmitu textového pásma vzdušná elektrická svíčka. Něco v něm zahoří; malá pieta. Uslyší milostný výdech ryb. Šahá šat tmy – šakal šmátrá – snům šeky. VB!

Subjektivní vnímání dělá v čase nejostřejší myslitelnou hranici, která je z hlediska věčnosti poněkud absurdní. Drozdův duch v záblesku věčnosti znovu ožije proroctvím.

BUDOUCNOST SVĚTLA

Umění je člověk přiřazený pořadačem k přírodě; z ní čerpá skutečnost i pravdu, ale zároveň jí vtiskuje určitý význam... Vynáší tak na světlo drahocennou perlu – lidskou duši.

Vincent van Gogh psal dopis bratrovi a za znělou, pro Drozda programovací dopravní značkou: Stop! Dej přednost v jízdě vole! se most napojoval na křivou křivoklátskou silnici. Nad ní starorežný násep, v něm teniskama vyšlapaná strmá záškolácká stezka. Na náspové plošině se rozléval do neopakovatelného vánku nezestručnitelný sad.

Stromy s lyrovitými korunami skrývaly v nepřemožitelném větru popletená hnízda a tajné židovské svícny, nic víc, nic míň, a ještě něco: na souvětných špicích souvětví se mezi červenobílými vědoucími květy v modrém klínu nebe inspirativně skvěly kosí hrotky kosmických imbussů a na nich se leskly jantarové perly značky Turgeněv! Nenašel se nikdo, koho by to rozhodilo.

Česká hymna se ho dotýkala modrým pruhem obálky, sad hučel jak větraná kavárna.

Kam se cpeš? – Poutníky a povčelné zatoulance lákala pověstná stěla světla neopsatelným vlivem zvrstvené věčnosti, atlasově vtékající do nepřístupných hlubin mimojazykové reality času, zde mutujících jen pozvolna. Její věčnostidárná energie se díky zmoudřujícímu účinku těšila popularitě věstonické špachtle, internátních tajných kódů nebo polární záře. Téměř nikdo se s ní nikdy nesetkal. Ve stylu archy úmluvy povstává jen jednou za fraktál z prvního dějství neklamně intence vůně a feromonu, to se tak občas stává.

To co vždycky, všude odslepující pampelišky. Ocelově černý lesk společensky spolehlivých tykadel doprovázel

nachovou krásu sadu jak tchán snachu, v rozsochách pospávala popelavá sovátka, kdo by to byl řek? Ostatně jak je to dlouho, kdy se stromy pragmaticky zazelenaly s nevšední prudkostí optických efektů? – prasklo to teprv před nedávnem. Čitelná krása ale neztrácela z podstaty: čas v neměnném cyklu plyne delikátně, aby nepolámal křehké stopky; později jim služebnice noci přimknou lotosové prýmky. Jantar naléhavě připomíná sloučení a prvotní puls života text-applem. Napsaným na kůru. Značkovým písmem. To je nátěr!

Mezi atrakce sadu patří legendární hlídač Kuldvík Hroznýš, o něm se mluví přiškrceným hlasem, časem putující vrak deštníkového autobusu typu barrandovské vajíčko s kalichem v zpětném zrcátku, zrádná nika obrostlá škarudou i jestřábníkem chlupáčkem! Za sloupkem se usmíval ze spánku zatoulaný opilec, v ostřici bílý nosorožík.

Letící roky našly stromy v čechovovských výsadbách. Vzrostlé s mocnou korunou, kultovní kultivary s lukrativními kořeny; zbytek jablek vyrobí v továrnách soudruzi apoštolové. Z městské brány sad připomíná plátno pohozené šamanským gestem do krajiny. Zbývalo jen špičkou prstu přimalovat drozda. Nezbyvalo vůbec nic. Drozd měl ve zvyku ze sadu s posvátnou úctou shlížet na potok – každý spořádaný mladík vede dialog s vesmírem!

Tak v ideálním místě poskytujícím vizi, jak by měl za x let vypadat svět, v září vysedával i s Václavem na začátku š. roku nad p. cigaretou, aby spolu mluvili o Bohu, spravedlnosti, o přetvářce – o přestávce, v programové paralele už notně nonšalantně melancholického sadu, královsky obsypaného podeštnými korunními jablky a čekajícího česáče – smutné sadaře s podlitinou pod okem. Bosé bosonové pole a jablko – s tím se nikdo nemohl nesetkat, to muselo být každému zvlášť! Z velkých skutečností jim zůstanou